

Historia poczty w Królestwie Polskim w latach 1858 - 1865

Okres historii poczty Królestwa Polskiego przedstawiany w tym ekspozycje obejmuje wprowadzenie znaczków rosyjskich, ich wycofanie i wprowadzenie pierwszego polskiego znaczka tzw. „Polska nr 1” i polskich całostek oraz ich wycofanie i ponowne wprowadzenie znaczków i całostek rosyjskich. Czas ten był historycznie dla Polski bardzo ważny, gdyż Królestwo Polskie było państwem kadłubowym i po upadku nieudanego powstania listopadowego w 1831 r. zaczęło odzyskiwać autonomię, w tym i w zarządzie poczty. Kulminacją było wprowadzenie pierwszego znaczka polskiego (zwanego dalej „Polska nr 1”) o cechach narodowych, takich jak polskie słownictwo oraz polskie litery. Orzeł będący w centrum (na tzw. medalionie) na „Polsce nr 1” miał mieć na tarczy na piersi wyciśniętego orła polskiego, jednakże w produkcji znaczka technologicznie do tego nie doszło. W 1863 r., po nieudanym powstaniu styczniowym, następuje ograniczenie autonomii, co skutkuje ponownym wprowadzeniem przez pocztę znaczków i całostek rosyjskich. Jednakże rekwizyty pocztowe (takie jak kasowniki, miejscowniki i stemple pocztowe pomocnicze) pozostały bez zmian.

Plan ekspozycji

1. Użycie znaczków i całostek rosyjskich od 1 stycznia 1858^(J) r. do 31 marca 1860^(G) r.
 - 1.1. Kasowanie poprzez kreślenie piórem.
 - 1.2. Kasowanie poprzez kreślenie piórem i użycie miejscowników.
 - 1.3. Kasowniki czteroobródkowe i inne.
 - 1.4. Użycie całostek rosyjskich.
2. Obieg polskiego znaczka od 1 stycznia 1860^(G) r. do 31 marca 1865^(J) r.
 - 2.1. Przesyłki z poszczególnych okręgów pocztowych.
 - 2.2. Przesyłki nadawane na dworcach i w ambulansach kolejowych.
3. Przesyłki bezznaczkowe.
4. Całostki w Królestwie Polskim od 1 stycznia 1860^(G) r. do 31 marca 1865^(J) r.
 - 4.1. Polska całostka o nominale 10 kopiejek.
 - 4.2. Całostki poczty miejskiej Warszawy.
5. Przesyłki wysyłane do Cesarstwa Rosyjskiego i do Wielkiego Księstwa Finlandii.
6. Ponowne wprowadzenie znaczków i całostek rosyjskich od 1 lutego 1865^(J) r.

Kolejność prezentowanych walorów wynika z dat wprowadzania nowych wydań i ostemplowań. W dziale o kasownikach czteroobródkowych wydzielone zostały kasowniki w Warszawie. Stolica z wieloma urzędami pocztowymi dysponowała większą różnorodnością kasowników i ostemplowań oraz form przesyłki niż pozostałe miejscowości. Kolejność w ekspozycji wynika z podziału Królestwa Polskiego na 28 okręgów pocztowych i im przypisanych numerów. Z dniem 27 marca 1858 r. Zarząd Poczty Królestwa Polskiego wprowadził kasowniki numerowe od 1 do 269. Do 15 września 1866 r. wprowadzono dla nowopowstałych urzędów pocztowych kolejne kasowniki numerowe od 270 do 345. 1 lipca 1862 r. powstał - poprzez przegrupowanie - nowy okręg pocztowy z centralnym urzędem w Kibartach (nr 282) oraz 1 grudnia 1862 r. podobnie powstał nowy okręg pocztowy z centralnym urzędem pocztowym w Łodzi (nr 182).